

A'
TSÁSZÁRI ÉS KIRALYI FELSÉG'
 E N G E D E L M É V E Z L .

01010101010

Nro 41.

**Költ Bétsben , Pünkösöd Havának! (Májusnak)
 22-dik napján 1798-dik Elztedőben,;**

Béts.

A' Ts. Kir. Udvarhoz rendelt Követe
 a' Cisalpinum Direktóriumnak *Marescalchi*
 Polgár Rastadt felé vette vala útját
 Mediolánumból, a' miént írtuk felöle: de
 már Rastadtból, a' hol egynehány napok-
 ig meg-állapodott vólt, Bétsbe érkezett
 Máj. 17-dik estvéjénn, 's vagy on szállva
 a' Karinthiai útfzábann, az úgy nevezett
Vas-embernél (beym eisernen Mann).

U u

Német Birodalmi Tudósítások.

A' Rastadti Fr. Követek' 3-dik Máju-
si válasszára nézve, tanácsot tartott Maj.
5-dikénn a' Német-birodalmi Deputátzió,
's meg-határozta erántta, hogy közölje
azt a' Német-Birodalom' Regensburgi Gyü-
lésével.

Rastadtba Máj. 11-dikénn érkezett
Bétsből a' Ts K. Udvar' külső dolgokra
ügyelő Ministere, Gróf *Cobenzel* Lajos Ö
Exc. ja.

A' Pruszsziai Király alább szállította a'
Teátrumi Éneklő- és Tántzoló-személyek'
fizetésseket,

Ángliai Tudósítások.

Lord *Bridport*' Hajósseregéből való
Mars nevezetű lineai hajó vólt az, mely,
a' múltt postánn említett 74 ágyús Fr. lí-
neai hajót el vette, a' l' *Orienti*, és a'
Breszti Fr. Kikötőhelyek között. Sokaig
tartott a' viadal; mert a' Fr. ák semmi-
képpen nem akarták meg adni magokat.
Estek is el közzülök és sebesedtek meg
mintegy kétfázann. Az Ánglus hajó' hólt-
jainak és sebesseinek száma is rá ment hat-
vanra. Azóltá, 3 lineai hajókkal és két
Fregátokkal szaporodott még a' L. *Brid-*
port' Hajósserege, Lord *Seymour*' kórmá-
nyozása alatt.

Irlandia' partjainál, Magnanime nevű Anglus Fregát' Kapitánya *de Courcy*, 23 órákig, és 256 tengeri mértföldnyi meszszeségre kergetett egy Frantzia Rabló-hajót, míg meg-kaphatott; egy mást pedig 18 órákig, és 118 tengeri mértföldnyi meszszeségre. Az elébb említettnek neve, *Eugenie*; a' másiknak *Audacieux*. Amazonn 18 ágyú, 's 167 ember; ezeen pedig 20 ágyú, és 137 ember vólt. Rézzel van fedve mind a' kettő, 's ugyan azért felette gyors járású; egyébaránt is pedig, a' leg-tökéletesebb alkotmányú.

A' Chatami Hajó-műhelyekben, mód nélkül nagy szorgalmatossággal 's fogañattal tétetnek a' szükséges hadi-készületek szakadatlanúl. Hatfáz hatvan lábnyi hoszszaságú ott a' leg-nagyobb Tárház (Magazinom) melynek alig van párja egész Európában. Ezen Tárházban nem tsak felette nagy bőséggel találhatnak: az árbotzfák, kötelek, 's minden egyéb meg-kívántató részei a' tengeri hajónak; hanem oly szép rendel is vagynak el rakva, hogy minden különös részt, mihelyt szükség vagyon reája: azonnal meg lehet kapni keresés nélkül, mely jó intézetű bőség igen könnyíti a' hajók' fel-készítését. A' Vitorláknak különös Magazinomja vagyon, 209 lábnyi hoszszaságú. Ebben-mindenféle nagyságú Vitorlák készen állanak, a' leg-kissebb ágyús-tsónakra valótól fogva,

az első nagyságú 3 fedeles líneai hajókra valókig. Egy nagy Kováts-műhelyben, melyben huzonöt katlanokon éjjel nappal éleztik ugyan annyi fűvók a' tüzet; meg-szűnés nélkül készülnek a' hajókhoz kívántató vas matskák, a' leg-kissebbektől a' leg-nagyobbakig, melyek öt tonna (száz mázsa) nehézségűek. 1140 lábnyi hosszúságú az a' Kötélverő-hely, a' melyben készítik a' 21 újni vastagságú és 120 ölnyi hosszúságú kötéleket.

Wight nevű szomszéd Szigetébe Angliának, öt Regimentek rendeltettek őrizetül, hogy véletlenül meg ne lephessék 's el ne foglalhassak azt a' Frantziák.

A' Hadi dolgokra ügyelő Minister *Windham* Úr, 13 ezer font serlinget kívánt az Ország-gyűlés' Második Táblájától, Ápr. 25-dikenn, egy ideig való Lovas-Katonaság' számára, mely kívánságnak teljesítését, el mulhatatlanul szükségesnek állították *Dundas* és *Pitt* Ministerek: azért is reá állott arra a' Gyűlés. Ugyan akkor *Pitt* Minister, az 1798-dik élt. béli had' folytatására, 320 ezer font sterlinget rendeltetett a' Gyűléssel. Az Ország' védelmezésére szükséges költségekről azt mondotta *Pitt* Úr, hogy azoknak mennyiségét, az ellenség' készületeitől kell fel-függeszteni. — Jelentette egyfersmind *Pitt* Úr, hogy Irlandiát szükség lefesz,

két millió font sterling költsön-pénzzel segíteni.

A' Tuloni Frantzia Kikötőhelyből tíz nap alatt, Irrlandia' napnyugoti partjaihoz lehet érni. Azt hiszik tehát Angliában, hogy a' Frantziák Tulon alól Irrlandia ellen szándékoznak inkább valósággal, mint sem Égyiptom ellen. Az oly nagyon ki harangozott Égyiptom ellen való szándék, csak takarója az Irrlandia ellen erányzott valóságos szándéknak. De az Anglusok bírnak már annyi tapasztalással a' Frantziákra nézve, hogy a' külső színt megtudják különböztetni a' belső valóságtól.

Még a' Ministériommal ellenkező Felekezet sints úgy el ragadtatva indulataitól, hogy ne tudná 's akarná esmérni magok valóságában a' Frantziákat, akár mint színeljék is Ők tselekedeteiket. Valóban az említett Felekezetnek egy Fő Tagja *Sheridan* Úr, az Ország gyűlés' Második Táblájának 20-dik Ápr. i Ülésében igen eleven színekkel festette le, a' Szabadságnak 's boldogságnak ígéretével színesített dűlásokot 's rablásokot a' Fr. áknak: „Meg akarnának — úgymond — fosztani minket a' Fr. ák, hajóinktól, kereskedésünk-től, pénzüinktől, 's szeretnék ki szívni az Ország' minden zsírját és velejét. Most a' midőn Respublikát formáltak a' magok társaságából: szintúgy a' nagyobbadás kí-

vánságának lelke vezérli őket: valamint vezérlette a' néhai Monárkhia' idejében; és hiszem bizonyosan, hogy ha a' szerentsétlen Pretendens (a' Fr. Koronához juszat tartó 18-dik Lajos, ki most Kurlandia' Fővárosában Mietauban tartózkodik) megkapná a' Fr. Koronát: egy újnvi szelességű földet is visszfa nem adna se' Német- és O'asz-Országokban, se' Belgiombann. Egészsz egygyesülésben kell tehát lenni mi nekünk, Fr. Ország ellen. Távot légyen tölünk, hogy mi tsak ímmel ámmal néz-nénk azt a' veszedelmet, mely következ-ne reánk, a' Frantziának partjainkra va-ló ki szállásából. Kiki álljon elő, 's mu-tassa meg az ellenségnek, hogy nem fél.“

— Fajlalta *Sheridan* Úr, hogy egy oly gazdag Országban mint Anglia, még tsak egy millió hétyszáz ezer font sterlingre me-hetett az önként ajánlott hadi-áldozatok' summája, 's buzdított Mindeneket, hogy igyekezzenek egygyesített erővel ki-irtani Nagy-Britanniából, a' Hazai szeretetbéli lágy-melegséget, egy ily nagy követke-ző idő-pontbann. A' Ministerekre nézve mind közönségessen, mind különössen *Pitt* Úrra nézve, úgy nyilatkoztatta magát, hogy egyiknek Személye ellen se' viseltetik el-lenséges indulattal, hanem politikus ellen-ségjek lenni meg nem szűnik: mindazáltal a' leg-alább való embernek tartaná magát,

ha azon ellenkezésre nézve, egész szívvel léekkel nem munkálódna most egygyütt velek, annak a' veszedelemnek meg gátolásában, melynél nagyobb szerentsétlenség nem érhetné Angliát (ha t. i. bé szállának partjaira a' Fr. ák). — Javasolta azonban az oly Társaságokkal való kegyelmes és szív-nerő szeretettel telyes bánást, melyeket, a' Hazai szeretet' egyenes útjáról el tántorított, a' rendeletlen buzgólkodással volt nagy buzgóság. Már Irlandia — úgymond — *ó fájdalom!* el van tőlünk szakadva. Ezen Tartományak környülállásai nevelik a' mi gyengeségünket.

Angliá' partjaihoz egy oly Orosz Hájossereget vártak a' Londoni Újságok, a' mely mintegy 15 ezer főből álló földi sereget is vijendő vala magával.

Irlandiában, szemlátomást kezd helyre-állani a' tsendesség. Az Antiministeriális Felekezethek nagy része, a' Ministériomhoz kaptsolta magát.

Az Északi-Ámerikabéli Respublika, az újjabb Tudósítások szerént is, alig ha hadba nem keveredik a' Fr. Respublikával.

Olasz - Országi Tudósítások.

A' Turini Újságnak 24-dik Áprilisi Darabja szerént, a' Pártosok el foglalták ugyan a' Lucernai völgynek Bobbió és Villar neyü falujait: de onnét a' Királyi

Katonaság által diadalmassan kiűzettek; a' Felső-Novaresei vidékenn pedig, a' hol volt a' leg nagyobb erejek, még tetemesebb szerentsétlenség érte őket: minden ágyúikat 's egyéb készületeiket el vesztették; ember is sok maradt halva közzülök, sok esett sebbe és fogságba is. Nyerteseknek tartották magokat, a' kik elszaladhattak a' szomszéd hegyekre. Aqui Tartományának *S. Cristoforo* falujából is kén-telenítették el vonni magokat a' Partosok.

Saluzzóba, Pinarolóba, és Cairoba, több Katonaságot és ötven ágyút küldött Turinból a' Király, nagyobb bátorságnak okáért. A' Partosok' újabb szerentséjéről, Ápr. 27 dikénn tett egy jelentést közönséggé, valamely *Jünod* Polgár, ki magát az említett Partosok Generálstabja' Fejének nevezi. Ezen jelentés szerént a' Patrióták megvették Novit, és a' Kir. Katonaságot megverték Pozzuolónál.

A' Cisalpina Respublikához rendelt Nápolyi Követ *Micheroux* Úr, Ápr. utolsó napján érkezett Mediolánumba: a' Sp. Udv. Követe pedig, *d' Orozco* Úr, Május' első napján.

A' Genuai Kikötőhelyekből tíz ezerig való Frantzia Katonaság, 80 nál feleesebb számú hajókon indult el Ápr. 28-dikánn, egy Fr. Fregátnak és két Ligúriai gályak-

nak őltalma alatt; 's útját intézte Tulon felé.

Rómába, még Ápr. 28-dika tájján is érkezettek folyvást egymás után a' Fr. Seregosztályok, de mihelvt ki-pihenték ott magokat, mindjárt tovább folytatták útjokat Civitavecchia felé.

Hogy Rómában még mind ez ideig se' sok Kedvellői lehetnek, az újj igazgatás' formájának: onnan könnyű meg-ítélni: mivel mindég tevődnek még ott a' temérdek rendelések, a' belső tsendességnek fenn tartására.

Helvétziai Tudósítások.

A' kis Kántonai Helvétziának, nem kis bajt okoztak a' Frantziáknak: végre mindazáltal ők se' állhatának ellent a' nagyobb erőnek, kivált minekutánna némely Szomszédjaik, árulóikká lettek. Már tehát ha mind kéntelen kellett is közön-ségessen bé-vevődött Helvétziában a' Frantzia módi Konstitútzio, melynek Őrizői, t. i. a' Törvényhozó Gyűlés és a' Direktórium, állandó helyekké választották a' magok Üléseiknek Arau Városát.

A' Törvényhozó-gyűlés el végezte, hogy az *Űr* nevezet helyeit, *Polgár* nevezet vétettség fel, minden közön-séges írásokbann 's beszédekbenn.

Minthogy Angliában, mind le-tartóztatódik mostanság az ott lévő vagyonjok

a' Helvétusoknak: tehát a' Helvétziai Törvényhozó-gyűlés is el végezte, hogy az Anglusok' vagyonjokat is hasonlóképpen le kell tartóztatni Helvétziában.

Ezen Végzések, nyilván mutatják, hogy a' mostani Helvétus Elöljárók tsupán eszközök a' Fr. ák' kezében, és ha valamely Helvétus Tisztviselő nem teljesíti vaktában a' Fr. ák' kívánságát: roszszúl jár, mint a' Bernai Kánton' Kintstartójának Bay Polgárnak példája bizonyítja; ki is mivel a' Fr. Sereg' Kaszszatartójának Rouhiere Polgárnak nem küldötte által mindjárt az Az által kívántt summa pénzt; tüstént fogva vivődött el a' Népnek választó-gyűlése közzül, melyben Elölülő volt, és 25 Gránátérosok' őrizete alá adódott által rabúl önnön házában. A' Helvétziai Direktoriumnak nehezen esett ezen erőszak: azért is mindjárt írt három felé is Bay Polgár' el botsáttatásáért, úgymint Schauenburg Generálishoz; Lecarlier Direktoriális Kommisszáriushoz; és Rouhiere Polgárhoz magához is.

A' Helvétziai Kis Kántonok hosszas ellentállásának nagy okául tartják a' Franzziák, a' Pápa Követét, a' ki Lucernben lakott volt, kit ugyan azért meg is árestáltatott Schauenburg Generális. A' Maria-Einsiedelni Szerzetesek ki-tiltattak a' Republikából, mely kemény rendelés, mivel egyáltaljában ellenkezik az előbbeni bíz-

tatásokkal, 's nagyon el kedvetlenítette a' Lakosokat: tehát annak mentségére, egy Írást küldött Schauenburg, a' Schwyz Kánton' Deputátusaihoz, mely Írásban úgy festi le az említett Szerzeteseket, mint nyilvánvaló ellensegeit a' Fr. Respublikának.

De ezen Hirdetménnyel le nem tsendesíthette a' mint látszik *Schauenburg* Generális, a' kis Kántonbéli Helvétusokat: mert a' mint a' leg újjabban érkezett Tudósítások írják rólok, ismét fegyvert fogtak, még pedig annál szereztesebbenn: mivel a' nagyobb Kántonokbéli Lakosok között is sokan egygyesítettek velek magokat. Ezen Tudósítások, a' kis Kántonbéliekre nézve hihetőknek látszanak azért: mert már nem tsak Mások' kárán, hanem tulajdon magokén is tapasztalták ök, hogy a' Frantziák nem mindég tartják meg a' mit ígérnek, hanem találnak színes okokat a' puszttításra, mint találtak p. o. a' Maria Einsiedleni kintseknek el rablására is, melyekből sokat el takarított ugyan magával egy nagy része a' Szerzeteseknek; de ugyan tsak sok is maradt vólt még helyben, a' Szerzeteseknek egy részével együtt: mivel oly nagy Kintsű hely vólt Helvétziában Einsiedeln: mint Loretto a' Római birtokokban. Más példáit is látták a' kis Kántonbéliék magok között a' Frantziák állhatatlanságának az ígéretek' megtartásában, 's megszokott rablásának. A'

Marchi Lakosok t. i. megadták jó reménység alatt magokat, 's a' jó reménység mellett ki raboltattak.

Az efféle történetek újra fellobbantatták a' nagyobb Kantonbélieknek tüzet is, mely csak meg volt fojtva, de nem volt koránt is elöltve. A' kik ragaszkodtak eleinten a' Frantziákhoz: azoknak is szörnyen viszfza tetszhetett a' már oda feljebb említett *Bay* Polgár' története, mert Ez vátig mondta, hogy Ő, a' Törvényhozó gyűlésnek 23 dik Áprilisi Végzése, és a' Direktórium' parantsolatja által köteleztetik, a' nála lévő pénzt által adni a' Státus-Kasszájába: 's még is arestáltatott, és ekképpen az ő Személyében mind a' Törvényhozó Tanás, mind a' Direktórium, szörnyen megbántattak egy Frantzia Kommisszárius által.

Tigurum (Zürich) Városáról még elébb jelentették vala már nyomtatott Újságok, hogy az, Katonai igazgatás alá vevődött, mint a' milyen alá szokott vevődni az ostrom alatt lévő Város, és ezen rendelkezésnek az az oka adódik: mivel a' Mezőségi Lakosok' béketelenkedése szemlátomást nevedett.

Frantzia-Országi Tudósítások.

Egy Frantzia Hajósseregetske, mely a' Havrei Kikötőhelyből *Muskein* Polgár' vezérelése alatt szállott vala tengerre 's vias-

ködött, a' mint meg-írtuk, egy Anglus Ha-
jósseregoltzályal, a' melya' Havrei Kikötő-
helyet tartja szemmel: a' viadal után, vét-
te magát az Orne vizének tengerbe való
szakadásához: de onnét visszont ki-indúlt Apr.
25-dik éjfélszakájann.

Az úgy nevezett Angliai Fr. Sereg,
parantsolatot vett, hogy a' Fr. szélekről,
és Belgiomból a' Rajna felé induljon. Ha-
sonló értelmű parantsolatot vett az említett
Sereg' jobb szárnyának egy része is.

A' Hadi-dolgokra ügyelő Ministertől
parantsolat ment minden Fr. Seregekhez,
hogy a' tőlök engedelemmel távol lévő
Vitézeket hívják vissza haladék nélkül,
's több Katonáknak ne adjanak engedelmet
az el távozásra.

Truguet Pölgárt a' Sp. Udvarnál vi-
selt Követségből vissza hívta a' Direktóri-
um, mivel, a' mint van a' híre, valamely
Tengeri Vezérséget akar reá bízni.

A' Rojalistai hangon való írásért újra
meg-tiltott a' Direktórium két Pári'si Újsá-
gokat. Egyik, oly kívánságát nyilatkoz-
tatta a' Jakobínusokra nézve, hogy jó vól-
na azok között, minden tíz nap (Dekade-
ban) egynehány százat hányni eleikbe a'
Bernából érkezett medvéknek.

De más felől, az úgy nevezett Robes-
pierristáknak, Jakobínusoknak, vagy Anár-
chistáknak nagy erőben lett özfze - esküvé-
sekrői nem kevés aggodással panaszolko-

dott! a' Direktórium, a' Törvényhozó-Tanáts-hoz ezenn tárgy eránt már két ízben küldött írásaiban, 's erőssen rajta van, hogy a' Törvényhozó-Tanátsba való felvétetéseket meg-gátolhassa az olyatén Választott-Tagoknak, a' kiket, közönséges útálat' béjjegevel meg-jelelt H. Hérok-nak nevez.

Ama' nevezetes Ánglus Tengeri-Héros Sidney Smith, ki már észtendőnél régebb ültt Párisban fogva a' Templom nevezetű épületbenn, fortélyosan ki-szabadú-la onnét mostanság, egy költött Direktóriális parantsolat mellett.

Spanyol-Országai Tudósítások.

A' Kádixi Kikötőhely előtt kerengő Ánglus Hajóssereg közzül, egy Fregát nagyon közel találván férkezni a' parthoz, úgy fenn-akadt, hogy nem lehetett vele egyebet tsinálni, hanem le kellett róla szedni az embereket, és magát a' hajót el kellett égetni. Az említett Hajóssereg' Vezére Lord *S. Vincent*, Tulon felé küldött két líneai-hajókat, hogy járnának végig: mitsoda szándékjok legyen a' Fr. áknak a' Földközi-tengerenn?

Egy Spanyol líneai hajó és két Fregátok, ki-lopták magokat a' Kádixi Kikötőhelyből, meg-tsalván az ott vígyázó Ánglusokat, hamis jeladás által. Kénesövel indultak ezen 3 Sp. Hajók Mexikóba. --

Arra az esetre, ha talán még egyszer lövöldözni kezdenék az Anglusok Kádix Városát: számos Spanyol óhajók állanak mindjárt a' Kádixi Kikötőhely előtt, melyeknek golyóbis tüzesítéshez való készületeik vagynak. — A' Spanyol Hajóssereg' Patantyússai naponként gyakoroltatnak az ágyúkkal való gyors és alkalmas bánásbann.

Alcudia Hertzeg, el bútsúzott vala már Ápr. 15. dikénn az Udvartól, és egy jószágába, a' mely, Grenada' szomszédságában fekszik, szándékozott vala haladék nélkül el utazni a' Feleségével egygyütt.

Gróf *Cabarrus*, a' kit, Fr. Országából lett származására nézve, el nem fogadott a' Fr. Direktórium, Pári'si Spanyol Követnek, viszsa érkezett Mádrítba. Ezen Gróf Úr, fogva vólt egy ideig, az előbbeni Király alatt: mely időbéli vesztességét, kívánván a' mostani Király nékie ki-pótolni: hat millió Reált erő jószágot adott nékie Ámerikábann.

A' Corunnai Sp. Kikötőhelybe, 3 hajók érkeztek Buenos Airesből Mártz. 31. dikénn, melyeken 4 millió piálfter kész-pénz is vólt; 3 millió t. i. a' Király' számára; egy pedig a' Kereskedő-társaságéra.

Elegyes Tudósítások.

Konstántzinápolyból el kell takarodni minden Frantziáknak, valakik nem tulaj-

donképpen az ott lévő Fr. Követséghez tartoznak.

A' Batáviai Respublika' új Konstitúziójára, 165,510 voksolók közül, csak 11,597-en nem voksoltak reá.

Az Orosz Tsáfszár; egy pompás emlékeztető - oszlopot következendő felül - írással állított fel Nehai Stanislaus Augustus Lengyel Királynak: Stanislaus Augustus, Rex Poloniae, Magnus Dux Lithvaniae, Insigne Documentum Utriusque Fortunae. Prosperam Sapienter, Adversam Fortiter tulit. Obiit. . . Paulus I. Autocrator et Imperator Totius Russiae, Amico Hospiti Posuit.

Magyar-Ország:

A' Királyi Helytartó-Tanáts jelenteti: hogy Jún. 12-dik és 14-dik napjain, két Profesziori Katédrák' el nyeréséért fognak Pesten próbaadások tartatni, úgymint: Jún. 12-dikénn, a' Pozsonyi Akademiában most üressen álló Katédrájaért a' Fizikának, s a' Mezei-gazdaság' tudományának; Jún. 14-dikénn pedig, a' Zágrábi Akademiában li Katédrájaért a' Pura és Mixta Mathesisnek. Mind egyik Profesziorsággal egyenlő esztendei fizetés vagon egybe-köttetve, úgymint: ötfaz forint.

Küldjük a' Pannoniac Luctusnak A. árkussát.